

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В НОВІЙ ЗЕЛАНДІЇ

У статті розглянуто новозеландський досвід з оцінювання якості надання освітніх послуг та проаналізовано перспективи оцінювання якості освіти в Україні. Виявлено, що українська система оцінювання якості більше зорієнтована на кількісні показники, тоді як новозеландська акцентує свою увагу на якості надання освіти. Показано, що Нова Зеландія має сильні системи забезпечення якості, які забезпечують стабільно якісну освіту на всіх рівнях освітньої системи. Незалежне оцінювання якості освіти в Новій Зеландії здійснюється відповідно до єдиних принципів, сформульованих INQAAHE.

Ключові слова: оцінювання якості освіти, система забезпечення якості, кваліфікаційні стандарти, акредитаційний процес, зареєстрований учитель.

У зв'язку з входженням України в Болонський процес і необхідністю її інтеграції в європейський освітній простір перед національною освітою постає ряд важливих завдань, одним з яких, згідно з Національною доктриною розвитку освіти, є завдання підвищення та оцінювання якості освітніх послуг [2].

Оцінювання якості освітнього процесу необхідне для з'ясування реального стану роботи навчального закладу, визначення ефективності системи забезпечення якості освіти, напрямів удосконалення конкурентоспроможності українських освітніх закладів.

Отже, вивчення зарубіжного досвіду оцінювання якості освітнього процесу є актуальним завданням сучасної педагогічної науки в Україні.

Метою статті є вивчення новозеландського досвіду з оцінювання якості надання освітніх послуг та аналіз перспектив оцінювання якості освітніх послуг в Україні.

Нова Зеландія має потужну систему забезпечення якості, яка гарантує стабільно якісну освіту на всіх рівнях її освітньої системи. Її національна система оцінювання якості освіти суттєво відрізняється не тільки за цілями й завданнями, критеріями та процедурами, а й багатьма іншими параметрами, у тому числі ступенем залучення в цей процес урядових (державних) і суспільних та професійних органів і установ.

Найвищими освітніми органами управління в Новій Зеландії є Міністерство освіти (Minister of Education) та Міністерство вищої освіти (Minister for Tertiary Education). Їм підпорядковуються такі установи, як: Офіс рецензування освіти (Education Review Office, ERO), Новозеландська кваліфікаційна влада (New Zealand Qualification Authority, NZQA), Комітет Віце-канцлерів Нової Зеландії (New Zealand Vice Chancellors' Committee, NZVCC). Кожен з них контролює якість освіти в певній ланці системи освіти Нової Зеландії [5].

Офіс рецензування освіти є незалежним урядовим департаментом, який підпорядковується безпосередньо власному міністру. Департамент проводить зовнішні перевірки центрів раннього дитинства (ECE centres) та початкових і середніх шкіл (Primary and Secondary schools).

Школи та установи дошкільного виховання інспектують середньому раз на три роки. Перевірки проводять частіше там, де продуктивність школи або центру низька і є можливі ризики для освіти та безпеки учнів. Тим не менше, перевіряють усі школи та їх піклувальні ради без винятку.

ERO переглядає й публікує доповіді з приводу якості освіти, що надається учням та вихованцям, конкретних аспектів навчання й виховання дітей молодшого віку, регіональних та національних питань освіти, якості управління шкільними опікунськими радами центрів ECE, а також з приводу навчання студентів, звільнених від відвідування школи, тобто студентів, що навчаються вдома.

Усі доповіді Офісу рецензування освіти перебувають у вільному доступі на сайті департаменту (www.ero.govt.nz).

Новозеландська кваліфікаційна влада встановлює й регулярно переглядає кваліфікаційні стандарти; реєструє та контролює всі національні кваліфікації з Національної рамки кваліфікацій (National Qualifications Framework, NQF); здійснює національні іспити в старших класах середньої школи; проводить зовнішню перевірку внутрішнього оцінювання в школах; реєструє й контролює приватних постачальників вищої освіти для забезпечення їх відповідності стандартам якості; управляє службою розпізнавання кваліфікацій для тих, хто бажає жити, працювати або вчитися в Новій Зеландії; затверджує шкільні курси, які частково або повністю призначені для іноземних студентів.

Список усіх затверджених NZQA кваліфікацій можна знайти на сайті KiwiQuals, журналу, який реєструє всі новозеландські кваліфікації, що мають гарантію якості (www.kiwiquals.govt.nz). Регістр має десять рівнів і використовує узгоджений набір визначень та назв. Він також допомагає зорієнтуватися щодо відповідності міжнародних кваліфікацій новозеландським.

Комітет віце-канцлерів Нової Зеландії (New Zealand Teachers Council, NZTC) надає гарантію якості університетським кваліфікаціям через Комітет з питань навчальних програм університетів (Committee on University Academic Programmes, CUAP), а також через незалежну Академічну аудиторську групу новозеландських університетів (New Zealand University Academic Audit Unit, NZUAAU).

NZVCC і NZQA використовують однакові критерії для затвердження та акредитації кваліфікацій.

Роль Новозеландської ради вчителів (New Zealand Teachers Council, NZTC) – це підтримка професійних стандартів учителів. Вона реєструє вчителів, оновлює їх сертифікати, визначає стандарти й затверджує освітні педагогічні програми, які потім подають на реєстрацію. Також вона має повноваження розслідувати скарги та вживати відповідних заходів щодо них.

Кожен шкільний учитель повинен бути зареєстрований у NZTC, яка гарантує мінімальний стандарт якості, що стосується всіх учителів. Ця установа вивчає досвід учителя, його особистісні характеристики, кваліфікації та записи в поліції. До 2012 р. всі вчителі центрів раннього дитинства та початкових і середніх шкіл мали бути або зареєстровані, або прийняті на програми перепідготовки вчителів. Поняття “зареєстрований учитель” охороняється законом. Якщо людина без реєстрації у NZTC використовує ці слова щодо свого статусу, вона порушує закон.

Найкращу педагогічну освіту в Новій Зеландії надають на факультетах освіти в університетах. Програми підготовки вчителів схвалені NZTC, яка гарантує їх якість. Забезпечення якості педагогічної освіти в Новій Зеландії здійснюється завдяки програмам професійного розвитку для кожної людини, моніторингу продуктивності навчання й оцінювання, розподілу різноманітних стипендій у школах та вишах країни. Зарубіжні викладачі, яких цікавить педагогічна робота в Новій Зеландії, можуть знайти корисну інформацію на сайті TeachNZ (www.teachnz.govt.nz). Цей веб-сайт надає найсвіжішу інформацію щодо викладання та педагогічної освіти в Новій Зеландії.

Викладання у вищих навчальних закладах не вимагає обов’язкової реєстрації.

Забезпечення якості в секторі вищої освіти сфокусовано переважно на якісних результатах навчання у вищих навчальних закладах Нової Зеландії, а також на системах та процесах, які забезпечують якісний навчальний процес. Тільки ті кваліфікаційні програми та постачальники вищої освіти, які мають акредитацію в Органі гарантії якості (Quality Assurance Body, QAB), можуть отримати фінансову підтримку держави. Саме QAB вирішує, чи відповідають вони необхідним стандартам якості.

Новозеландська кваліфікаційна влада реєструє приватних провайдерів освіти й рекомендує державні навчальні заклади (Government Training Establishments, GTE) для затвердження в Міністерстві освіти. Вона акредитує та перевіряє освітні заклади й інші зареєстровані навчальні установи, які пропонують затверджені навчальні курси та надають кредити для зареєстрованих кваліфікацій. Вона також уповноважує промислові навчальні організації (Industry Training Organizations, ITO) реєструвати експертів з питань навчання на робочому місці.

Повноваження на затвердження та акредитацію навчальних програм технологічних інститутів і політехів аж до здобуття ступеня бакалавра NZQA надала організації, яка називається “Якість технологічних інститутів та політехів” (Institutes of Technology and Polytechnics Quality, ITPQ) і є, по суті, відділом з питань забезпечення якості освіти в технологічних інститутах та політехах Нової Зеландії.

Перелік усіх зареєстрованих освітніх установ, а також затверджених навчальних програм та кваліфікацій поза університетами подано на веб-сайті NZQA (www.nzqa.govt.nz).

Принциповою відмінністю національної політики Нової Зеландії в питаннях забезпечення незалежного оцінювання якості освіти є той факт, що всі ключові організації, які працюють у цьому напрямі, здійснюють свою діяльність відповідно до єдиних принципів, сформульованих Міжнародною мережею агентств гарантії якості у вищій освіті (The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education – INQAANE) [4]. Ця мережа була створена в 1991 р. й стала однією з найбільш визнаних міжнародних організацій, що займаються питаннями оцінювання якості вищої освіти у світі. Мережа поєднує акредитаційні агентства та інші організації, зацікавлені у високій якості діяльності установ післяшкільної освіти і їх освітніх програм.

INQAANE збирає та поширює інформацію про поточний стан і нові розробки теорії й практики щодо оцінювання, поліпшення та підтримки якості у вищій освіті; організовує наукові дослідження в галузях, що становлять інтерес для системи забезпечення якості у вищій освіті; висловлює колективну думку своїх членів з питань забезпечення якості у вищій освіті; сприяє теорії й практиці з питань поліпшення якості вищої освіти; висловлює колективну думку своїх членів щодо взаємодії з міжнародними організаціями й засобами масової інформації; підтримує наукові дослідження в галузі управління якістю вищої освіти і її ефективності; надає консультації існуючим агентствам, проводить експертизи за запитами зацікавлених організацій і підтримує розвиток нових акредитаційних агентств; сприяє зв'язкам між акредитаційними агентствами, що функціонують за межами національних кордонів; надає підтримку членам мережі у визначенні стандартів діяльності ВНЗ за межами національних кордонів; сприяє одержанню повної інформації з питань визнання міжнародних кваліфікацій; допомагає в розвитку й використанні технології заліку кредитних одиниць і схем нагромадження кредитів для забезпечення мобільності студентів усередині країни й за кордоном; попереджає членів мережі про сумнівні організації й несумлінну акредитаційну практику; організовує на прохання членів, зовнішнє обстеження діяльності агентств – учасників INQAANE.

Порівнюючи методики оцінювання якості освітніх послуг в Україні та Новій Зеландії, можемо дійти висновку, що українська більше зорієнтована на кількісні показники, тоді як новозеландська акцентує свою увагу на якості надання освіти. Кількісні показники та шкали набагато бідніші за змістом від якісних, тому використання тільки кількісних показників збіднює уявлення про такий складний об'єкт оцінювання, яким є якість освіти.

Сучасний науковець С. П. Біліченко пропонує використовувати методику, яка являє собою комплект оцінних аркушів з такими критеріями: організація навчального процесу, методичний потенціал, організація виховного процесу, зміст освіти, матеріально-фінансові умови й освітня інфраструктура, потенціал педагогічних кадрів, управління освітньою установою й освітнім процесом, навченість учнів і випускників, вихованість учнів та випускників, особистісні досягнення педагогів, підсумки вдоскона-

лення педагогічного процесу, досягнення закладу освіти, рівень його впливу на суспільство й інші освітні системи, виконання навчального плану та інших запланованих заходів, соціальна ефективність діяльності закладів освіти та її структур. За результатами заповнення оцінних аркушів, в яких буде зібрана необхідна інформація з усім масивом індикаторів, можна проводити оцінювання якості того чи іншого аспекту освітнього процесу більш глибоко й детально [1].

Висновки. Отже, система оцінювання якості освіти в Новій Зеландії має свої переваги, які треба враховувати для покращення української системи оцінювання якості освітніх послуг. Організації, що працюють у галузі здійснення незалежної оцінки якості освіти, здійснюють досить розгорнуте порівняння основних освітніх характеристик завдяки використанню єдиних принципів. Створена система організацій-гарантів якості вищої освіти дає змогу використовувати як предмет незалежного експертного оцінювання всі аспекти діяльності освітніх установ. В акредитаційний процес на різних стадіях і для різних цілей залучають усі сторони, так чи інакше зацікавлені в підвищенні якості підготовки: студентів, викладачів, представників громадськості, а також міжнародних експертів з оцінювання якості. Високий статус експертних оцінок і суджень про якість освіти й довіра, надана незалежним акредитаційним агентствам з боку державних органів, дають можливість використовувати результати оцінювання при розподілі обсягів бюджетного фінансування ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Біліченко С. П. Оцінка ефективності надання якісних освітніх послуг: зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / С. П. Біліченко ; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PNR_2011/Pedagogica/2_87167.doc.htm.
2. Державна цільова науково-технічна та соціальна програма “Наука в університетах” на 2008–2012 рр. : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1155.
3. Освіта в Новій Зеландії [Електронний ресурс] // Сучасна освіта. – Режим доступу: <http://s-osvita.com.ua/obuchenie-za-rubezhom/strany/obrazovanie-v-novoj-zelandii/1029-osvita-v-novij-zelandiji>.
4. The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.inqaahe.org/>.
5. The New Zealand Education System / An overview / The International Division, Ministry of Education. – New Zealand : Crown Copyright, 2008.

Стаття надійшла до редакції 29.01.2015.

Ермак Л. С. Оценка качества образования в Новой Зеландии

В статье рассмотрен новозеландский опыт по оценке качества предоставления образовательных услуг и проанализированы перспективы оценки качества образования в Украине. Выявлено, что украинская система оценки качества больше ориентирована на количественные показатели, тогда как новозеландская акцентирует свое внимание на качестве предоставления образования. Показано, что Новая Зеландия имеет сильную систему обеспечения качества, которая обеспечивает стабильно качественное образование на всех уровнях образовательной системы. Независимая оценка качества

образования в Новой Зеландии осуществляется в соответствии с едиными принципами, сформулированными INQAAHE.

Ключевые слова: *оценка качества образования, система обеспечения качества, классификационные стандарты, аккредитационный процесс, зарегистрированный учитель.*

Yermak L. Assessing the Quality of Education in New Zealand

In the article the New Zealand experience of assessing the quality of educational services is considered and the prospects for assessing the quality of educational services in Ukraine are analyzed. It is found that the Ukrainian assurance quality system is more focused on quantitative indicators while New Zealand ones focus on the quality of education. It is shown that New Zealand has strong quality assurance systems which ensure consistent, high quality education across all levels of the education system. Its quality assurance systems are The Education Review Office, The New Zealand Teachers Council, The New Zealand Vice Chancellors' Committee and The New Zealand Qualifications Authority. The Education Review Office, an independent government department, conducts external reviews of early childhood centres, primary and secondary schools. The New Zealand Teachers Council's role is to maintain the professional standards of teachers. The New Zealand Qualifications Authority sets standards for all qualifications and decides if providers and qualification developers meet the required standards. The New Zealand Vice Chancellors' Committee (NZVCC) provides quality assurance for university qualifications. Quality assurance in the tertiary sector focuses on the quality of learning outcomes recognized through qualifications as a whole. An independent evaluation of the quality of education in New Zealand is carried out in accordance with the uniform principles set INQAAHE.

Key words: *Education Quality Assessment, assurance quality system, qualification standards, accreditation process, registered teacher.*